Lausunto:
Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle - Suomen kestävän kasvun ohjelma

Asiantuntijalausunto: Maria 01 kasvurityskampus - Ville Simola, Toimitusjohtaja

Haluamme esittää valiokunnalle kiitoksen kuulla startup-ekosysteemin kantoja Suomen kestävän kasvun ohjelmaa koskien. Keskitymme kasvuyrittäjyysekosysteemin kannalta keskeisiin kysymyksiin.

Pidämme ohjelman tavoitetta edistää elinkeinoelämän rakenteiden ja julkisten palveluiden uudistumista kannatettavana ja ohjelman sisältämiä uudistuksia ja investointeja ilmastonmuutoksen torjuntaan ja talouden kasvupotentiaalia vahvistamiseen erittäin tärkeinä.

Globaalin pandemian vaikutukset talouteen ovat mittavat. Tilanteesta voidaan kuitenkin nousta muun muassa lisäämällä talouden tuotantokykyä, yritystenkasvuhakuisuutta ja hyödyntämällä uusia innovaatiomahdollisuuksia. Tähän tarpeeseen vastaavat suomalaiset startup- ja kasvuyhtiöt, joilla on merkittävä rooli innovaatioympäristön, yrityskentän kestävän uudistumisen, työllisyyden ja työn tuottavuuden edistämisessä. Siksi Suomen talouskasvun kannalta tärkeille ja voimakkaaseen kasvuun tähtääville startupeille ja myöhemmän vaiheen kasvuyhtiöille on löydyttävä kansainvälisesti kilpailukykyiset rahoitusratkaisut, osaajia ja sääntely-ympäristön on tuettava kasvun rakentamista. Suomen on oltava houkutteleva maa startup- ja kasvuyhtiöille, sijoittajille ja osaajille. Näin Suomi voidaan palauttaa kestävän kasvun, korkean työllisyyden ja kestävän julkisen talouden uralle.

Menestyvät kasvuyritykset luovat uusia työpaikkoja ja varallisuutta sekä ylläpitävät ja edistävät Suomen talouselämän kestävää uusiutumista. Uudet työpaikat syntyvät uudesta viennistä: voimakkaasti kasvavaa globaalia kysyntää on ilmastonmuutoksen torjuntaan ja digitalisaatioon liittyvälle osaamiselle, palveluille ja teknologialle.

Startup-yrityksissä on paljon yhtiöitä jotka nimenomaisesti vastaavat vihreän siirtymän ja energiasektorin murroksen vauhdittamisen haasteeseen innovatiivisin ratkaisuin ja uuden teknologian avulla. Esimerkki tuoreesta kiertotalouden kasvuyrityksestä jonka liiketoiminta perustuu kansainväliseen palveluinnovaatioon on matkapuhelimien kierrätysyhtiö Swappie Oy, joka on perustettu 2015 ja työllistää Suomessa jo n. 400 henkeä.

Kestävän kasvun ohjelma on tilaisuus tukea ja vahvistaa viime vuosina on käynnistynyttä positiivista startup-ja kasvurittäjyyden kehitystä, jonka tuloksena maahan virtaa merkittäviä ulkomaisia pääomasijoituksia yhä uusiin kansainvälisen tason kasvuyrityksiin.

Suomen kasvuyrityskenttä on tällä hetkellä erittäin hyvässä nosteessa koko eurooppalaisella tasolla, erityisesti, kun tarkastellaan suomalaisiin yrityksiin kohdistuvia sijoituksia pandemian

aikana. Pääomasijoittajayhdistyksen tutkimuksen mukaan kokonaissumma pääomasijoituksia Suomeen tammi-kesäkuussa 2020 oli yli 700M€ *(Pääomasijoitusyhdistys 2020, kaavio 1)*.

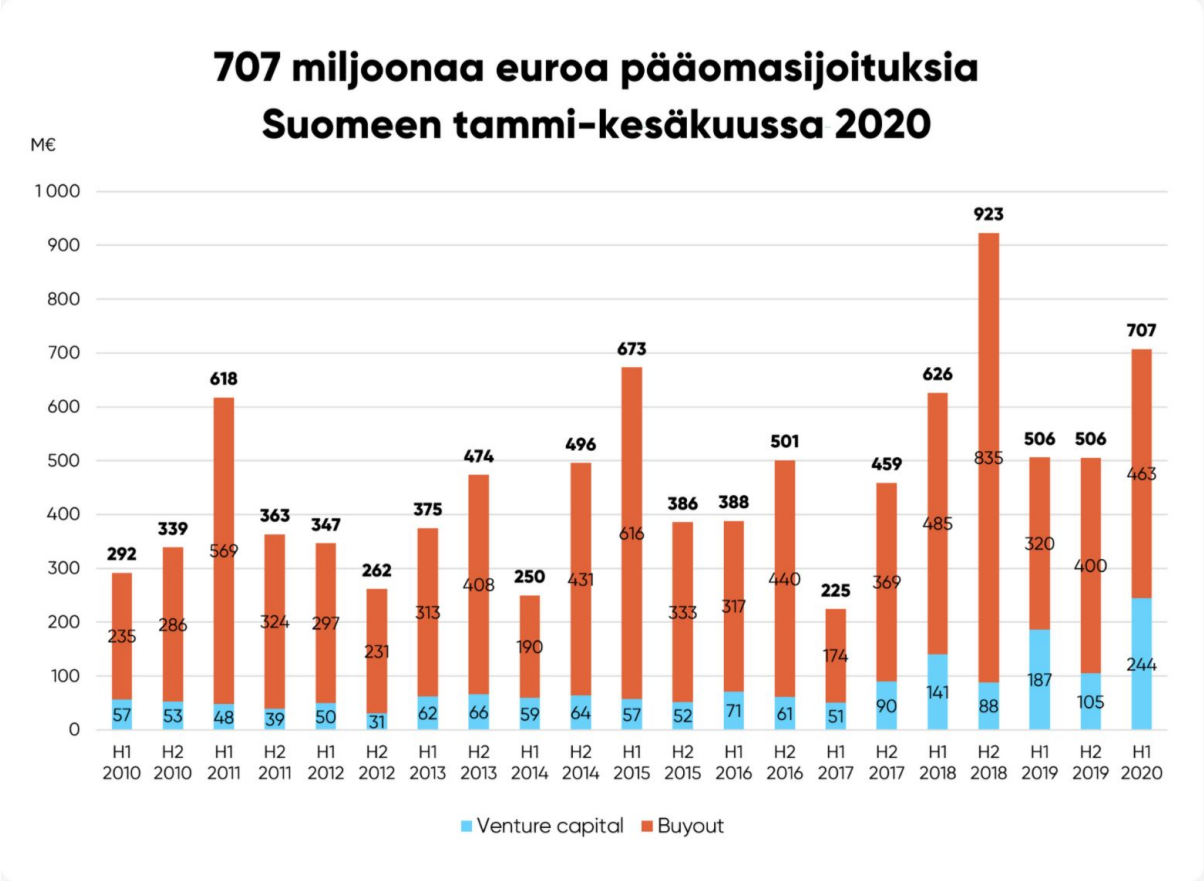

Kaavio 1. *Pääomasijoitukset suomalaisiin startup-yrityksiin tammi-kesäkuussa 2020.*

Kestävän kasvun ohjelman tavoite lisätä Suomen houkuttelevuutta investointikohteena, työnteon, ja yrittämisen paikkana on oikein asetettu. Keskeistä on myös osaamistason nosto, yritysten ja tutkimuslaitosten yhteistyön tukeminen sekä tutkimus- ja innovaatioinfrastruktuurin vahvistaminen. Nämä ovat kaikki keskeisiä edellytyksiä uusien kasvuyritysten syntymiseen.

Pidämme erittäin tärkeänä että ohjelman rahat kohdennetaan tulevaisuuden kasvu-investointeihin joita ovat erityisesti panostukset t&ki rahoitukseen. Panostukset tutkimus-toiminnan kehittämiseen luovat pohjan startup- ja kasvuyritysten uusille innovaatioille ja osaajien houkuttelulle Suomeen.

Tällä hetkellä yksi tutkimuslähtöisiä innovaatioita koskeva kapeikko on rahoituksen löytyminen laiteinvestointeihin ja pilotti- ja demonstraatiomittakaavan laitoksiin.

Seuraavan kasvuloikan mahdollistamiseksi:

1. Suomessa on aktivoitava kotimainen ja ulkomainen rahastosijoittajakenttä, jotta kotimaisilla pääomasijoitusrahastoilla on mahdollisuus tukea mahdollisimman monia lupaavia startup- ja kasvuyhtiötä kasvussa ja kansainvälistymisessä osaavana kasvuomistajana.

2. Kasvun pullonkaulaksi ei saa jäädä myöskään osaajapula. Suomen on oltava houkutteleva osaajille ja ulkomaalaislainsäädäntöä on uudistettava elinkeinopoliittisista lähtökohdista käsin.

3. Valtion tulee varmistaa, että toimintaympäristö Suomessa on houkutteleva maailman parhaille startup- ja kasvuyrityksille, sijoittajille ja osaajille. Näin Suomeen rakennetaan kasvua, työpaikkoja ja hyvinvointia lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

(Pääomasijoittajat ry markkinakatsaus)

Startup-yritysten kannalta keskeistä on huomioida, että

- Julkisen sektorin toimijoiden roolien pitää pysyä selkeänä ja kanavoida rahat yritysten tuntemien kanavien kuten Business Finlandin kautta eikä luoda yhtään enempää uusia kanavia. Pääsääntöisesti ei myöskään tulisi keksiä kokonaan uusia rahoitusinstrumentteja. Muutoin on vaarana, että yritykset eivät löydä erilaisia uusia mahdollisuuksia ja ainoastaan konsultit nauttivat monimutkaisista prosesseista.

- Erityisesti startup-yritykset tuntevat äärimmäisen huonosti erilaisia EU-instrumentteja. Asioiden ja prosessien tulisi siksi olla yksinkertaisia ja viestintä selkeää.

- Sääntelypuolella olennaista on nyt keskittyä olemassa olevaan ja valmisteilla olevaan Sustainable Finance-sääntelyyn. Pienten yritysten osalta erityisesti pitäisi käyttää harkintaa, jottei kestävän kehityksen sinänsä hyvät ajatukset irtaannu liikaa siitä, missä todellisuudessa yritykset elävät.

- Toivoisimme, että panostusten kohdentamisessa kestävään kehitykseen hyödynnetään yksityisen sektorin kykyä tunnistaa parhaita innovaatioita ja kasvuyhtiöitä ja rahoitusta ohjataan yksityisten rahastojen tai enkeliverkostojen kautta, jolloin julkisen sektorin roolin tulisi olla ensisijaisesti rahastosijoittaja. Myös uusien innovaatioiden kaupallistamiseen liittyvien tuotantolaitosten pystyttämiseen liittyvät projektit sopivat PPP-projekteiksi.

- Pääoma- ja riskirahoittajasijoituskentän kehittyminen ja monipuolistuminen on tärkeää koko yrittäjyysekosysteemin kehittymisen kannalta. Kehitetään työeläkeyhtiöiden ja säätiöiden sääntelyä siten, että sijoituksia pääomasijoitusrahastoihin voidaan kasvattaa.
- Vahvistetaan kansainvälistä sijoittajaverkostoa yhteistyössä kotimaisten venture capital -sijoittajien, Slushin, Business Finlandin, Business Finland Venture Capitalin ja Tesin kanssa. Ulkomaisten sijoittajien osuus kaikista startup-sijoituksista on jo yli 50 %,

yhteensä 295 miljoonaa euroa vuonna 2019. On tärkeää huomioida myös verokohtelu ulkomaisten sijoittajien osalta ja säilyttää Suomi kiinnostavana kohteena investoida suhteessa kansainvälisiin verrokki startup-ekostysteemeihin (esim. muut Pohjoismaat, Viro, Hollanti, Ranska)

- Korkean osaamisen työvoiman houkuttelua koskeva agenda liittyy vahvasti teemaan *Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn turvaaminen* ja sitä koskevat eivät saa jäädä sanahelinäksi vaan työperäistä maahanmuuttoa ja maassa jo olevien korkeakouluopiskelijoiden työ- ja oleskelulupakäytäntöjä tulee merkittävästi sujuvoittaa sekä käsittelyprosesseihin digitalisointia tulee merkittävästi vauhdittaa.

- Maahanmuuttoviraston lupakäsittelyyn tulee ohjata riittävästi resursseja ja varmistetaan 48 tunnin käsittelyajat avainosaajille. Huomioidaan osaajien perheiden tarpeet päiväkotipaikoista kansainvälisiin kouluihin ja kotiutumispalveluihin ja englanninkielisiä palveluita. Erittäin keskeistä on myös asettaa konkreettinen tavoiteluku osaajien määrästä, jota Suomi tavoittelee
  (vrt. Kanada tavoitestrategia uusien maahanmuuttajien houkutteluun : https://www.canada.ca/en/immigration-refugees-citizenship/news/notices/supplementary-immigration-levels-2021-2023.html)

Muut käytetyt lähteet:

FCVA Markkinakatsaus
https://paaomasijoittajat.fi/wp-content/uploads/P%C3%A4%C3%A4omasijoittajat-ry-Markkinakatsaus.pdf